

Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugų prieinamumas Lietuvos vaikams

Dr. Jovita Petrulytė
Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugų
valdymo komiteto pirmininkė,
VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų
Vaiko raidos centro vadovė

2024 10 14

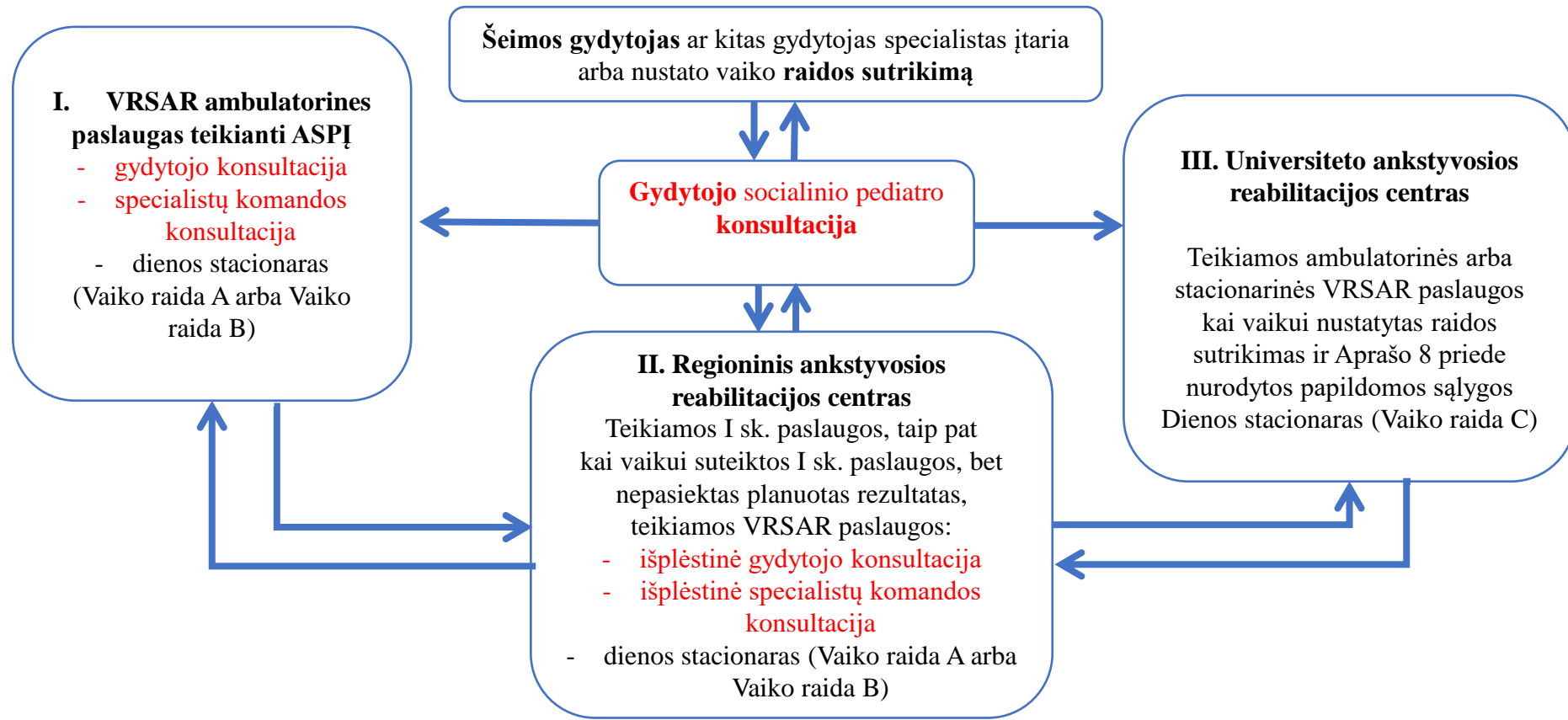
Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos (toliau - VRSAR) paslaugos

– specialistų komandos teikiamos licencijuojamos **ambulatorinės** ir (ar) **stacionarinės** asmens sveikatos priežiūros paslaugos, užtikrinančios:

- ankstyvą vaikų raidos sutrikimų diagnostiką;
- ankstyvą kompleksinę pagalbą raidos sutrikimų ar jų rizikos veiksnių turintiems vaikams, jų tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą (toliau – tėvai).

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. 728 „[Dėl Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#)“.

PACIENTO KELIAS TEIKIANT VRSAR PASLAUGAS

VRSAR paslaugų prieinamumo kokybės rodikliai

1. Psichomotorinės raidos tikrinimas: bent 1 kartą per metus 100% vaikų iki 4 metų (šiuo metu rodiklis: 50 %).
2. Socialinio pediatro konsultacija: per 30 dienų po psichomotorinės raidos tikrinimo.
3. Ankstyvosios reabilitacijos dienos stacionaro paslaugų pradžia per 60 dienų po socialinio pediatro konsultacijos.

Psichomotorinės raidos tikrinimas

LR SAM 2015-03-23 įsakymas Nr. V-383

Vaiko amžius 3, 6,9,12,18,24,36,48 mėn.

Vaiko vardas, pavardė, formos Nr. 025-112/a, į kurią įklijuojama, Nr.

VAIKO PSICHOMOTORINĖS RAIDOS TIKRINIMO LAPAS (ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKAS)
2 lentelė

Nr.	Vaiko amžius	Įgūdžio aprašymas			Įgūdžio vertinimas		Išvada	Data	Gydytojo parašas, spaudas
					Taip √	Ne √			
1.	12 mėn. (1 m.)	1.1. Ropoja.	Vaikas juda kryžminės koordinacijos būdu.				☐ Normali raida ☐ Raidos sutrikimo rizika		
		1.2. Eina pristatomu žingsniu.	Vaikas eina laikydamasis už baldų.						
		1.3. Atlieka veiksmus su dviem daiktais.	Vaikas įdeda žaislą į dėžutę arba padaužo du žaislus vienas į kitą.						
		1.4. Mėgdžioja veiksmus, garsus.	Vaikas pakartoja suaugusiojo atliekamus veiksmus arba sakomus skiemenis.						
		1.5. Reaguoja į savo vardą.	Pašauktas vardu vaikas suklūsta, atsisuka.						
		1.6. Sako „mama“, „tete“.	Vaikas sako „mama“, „tete“, kreipdamasis į mamą, tėtį. Galima vertinti teigiamai pagal tėvų arba kitų vaiko atstovų pagal įstatymą duomenis.						
		1.7. Ima maistą rankomis ir valgo.	Vaikas gali paimti rankomis maistą (pvz., sausainį), įsidėti į burną ir valgyti.						
2.	18 mėn. (1,5 m.)	2.1. Vaikšto savarankiškai.	Vaikas pereina per kambarį.				☐ Normali raida		

Priemonių rinkinys

TIKRINIMO LAIKAS

- 3 mėn.
- 6 mėn.
- 9 mėn.
- 12 mėn. +/- 2 sav.
- 18 mėn.
- 24 mėn.
- 36 mėn.
- 48 mėn.

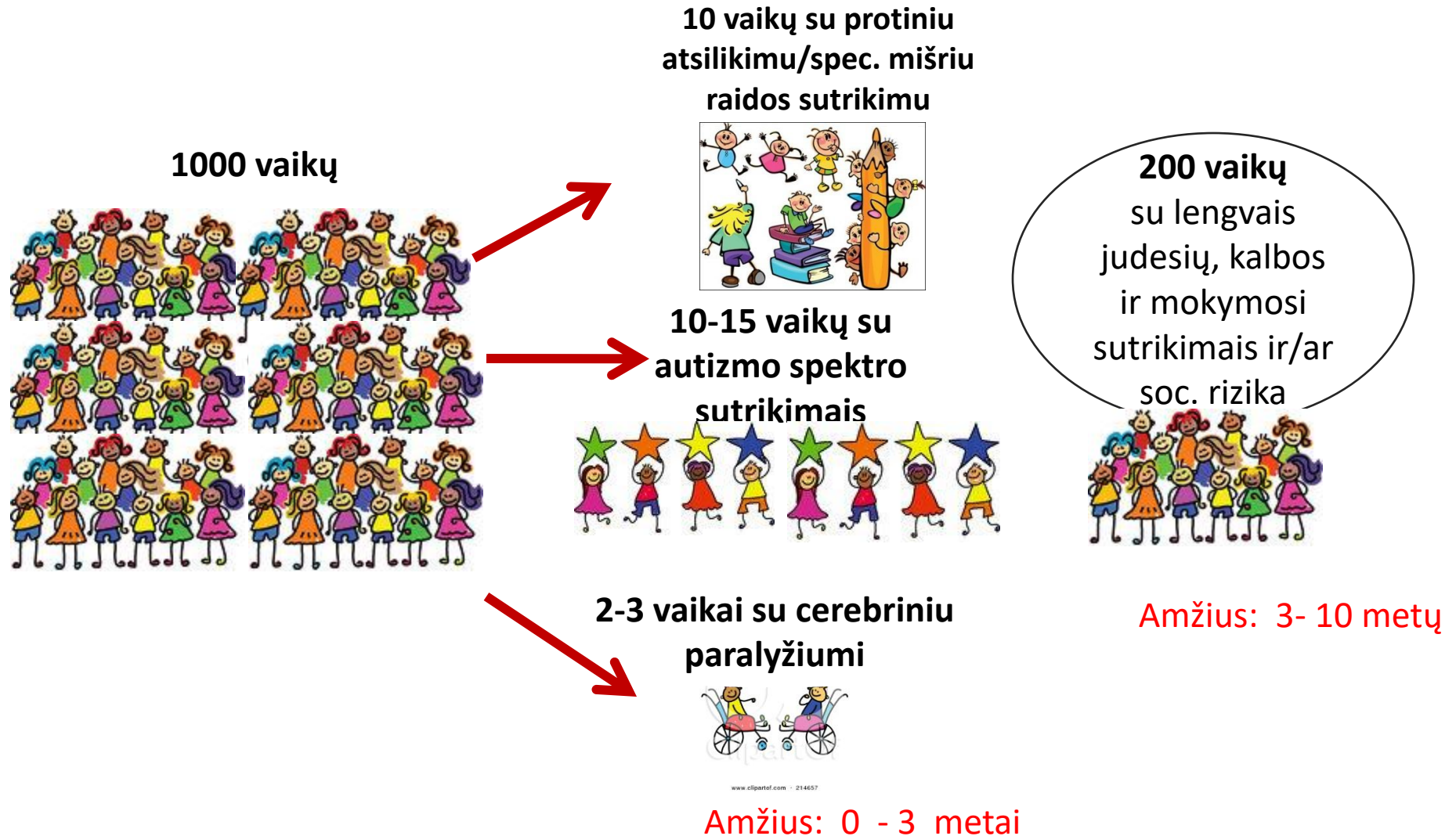
• IŠŠŪKIAI:

- Pacientai neateina paskirtu laiku;
- Vaikas serga ūmia liga;
- Vaiko adaptacijos, elgesio problemos gydytojo kabinete.

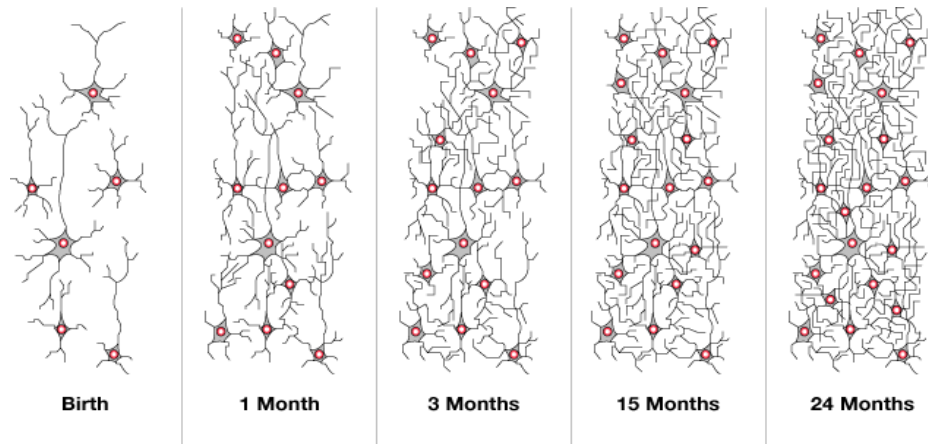
SPRENDIMO BŪDAI:

- Aktyvus kvietimas vertinimui nustatytu laiku;
- Pavėluoto raidos vertinimo ypatumai.
- Slaugytojos įtraukimas į vaiko vertinimą;

Ankstyvos raidos sutrikimų išaiškinimo reikšmė

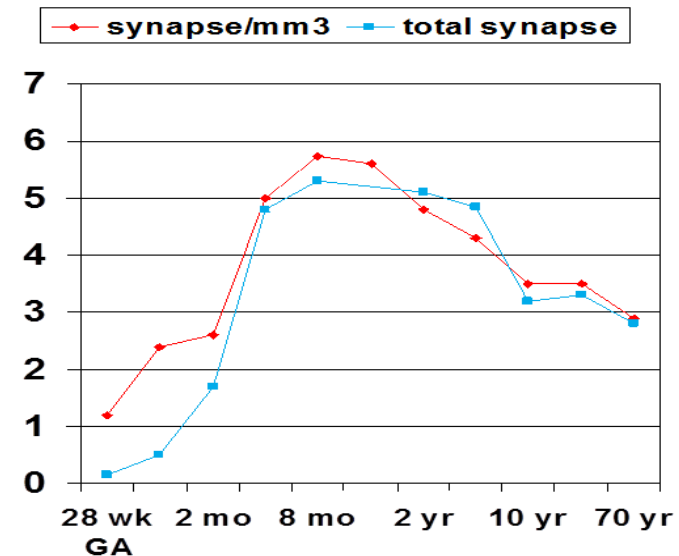

Kūdikių smegenų plastiškumas

Feldman Child development 3/e2004 Prentice hall

Neuronogenezė
Sinaptogenezė
Neuronų mirtis
Smegenų architektūra

Plastiškumas- struktūros prisitaikymas prie aplinkos ir vidaus pokyčių, stengiantis išlaikyti funkcijos pastovumą.

VAIKŲ PSICHOMOTORINĖS RAIDOS TIKRINIMO PRIEINAMUMO GERINIMO PRIEMONĖS

SIŪLYMAI:

- Informuoti/priminti įstaigų gydytojams apie šią skatinamąją sveikatos priežiūros paslaugą;
- Organizuoti vidinius psichomotorinės raidos tikrinimo mokymus įstaigose kviečiantis savivaldybėje dirbančius gydytojus-socialinius pediatrus;
- Tęsti šeimos gydytojų, vaikų ligų gydytojų mokymus vaikų psichomotorinės raidos tikrinimo ir raidos sutrikimų ankstyvos diagnostikos temomis per universitetų, Higienos instituto, specialistų organizacijų ir kitas kvalifikacijos tobulinimo programas;
- Skaitmenizuoti paslaugos registravimą.

NUMATOMI TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI:

- Dėl galimybės įgalinti bendrosios praktikos slaugytojas atlikti psichomotorinės raidos tikrinimą;
- Dėl psichomotorinės raidos tikrinimo terminų praplėtimo.

2. GYDYTOJO SOCIALINIO PEDIATRO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS

Gydytojas socialinis pediatras – gydytojas, turintis teisę verstis socialinės pediatrijos praktika pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymu Nr. V-680 „Dėl teisės verstis siaura medicinos praktika“ nustatytą tvarką.

Bazinė licencija:

- Vaikų ligų gydytojas
- Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras
- Gydytojas vaikų neurologas
- Gydytojas vaikų alergologas
- Gydytojams vaikų endokrinologams
- Gydytojams vaikų gastroenterologams
- Vaikų infekcinių ligų gydytojas
- Vaikų intensyviosios terapijos gydytojas
- Gydytojas vaikų kardiologas
- Gydytojas vaikų nefrologas
- Gydytojas neonatologas
- Gydytojas vaikų onkohematologams
- Gydytojas vaikų pulmonologas
- Gydytojas vaikų reumatologas
-

Įvadinis kursas „Socialinė pediatrija“

Trukmė: 638 val.

Hibridinis mokymas: stažuotės, nuotolinės paskaitos ir seminarai.

Vilniaus universitetas:

<https://is.mvg.vu.lt/programs/2920/>

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas:

<https://medas.lsmu.lt/lt/kursai>

2001- 2024 parengta apie 100 gydytojų socialinių pediatrų

2. GYDYTOJO SOCIALINIO PEDIATRO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS

- Išankstinės paslaugų registracijos (IPR sistemoje galimybė registruotis **gydytojo socialinio pediatro paslaugoms** atsirado 2023-11-01;
- Kai kuriose įstaigose išlieka registracija **Vaikų neurologui (raidos sutrikimai), vaikų ligų gydytojui (raidos sutrikimai)**, nors siuntimai turi būti rašomi gydytojo socialinio pediatro konsultacijai;

REGISTRACIJA SOC. PEDIATRO KONSULTACIJOMS IPR 2024 M.

ISTAIGOS PAVADINIMAS	Sugeneruota išviso	Užsiregistravo
Abromiškių reabilitacijos ligoninė, VšĮ	73	1
Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė, VšĮ	21	0
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė	359	240
„Medicinos namai šeimai“, UAB	32	16
„Medicum centrum“, UAB	6	1
Radviliškio ligoninė, VšĮ	407	108
Respublikinė Panevėžio ligoninė, VšĮ	5013	4557
Tauragės rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, VšĮ	3	3
Uždaroji akcinė bendrovė "MANO ŠEIMOS GYDYTOJAS"	65	51
Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos, VšĮ	1179	1126

10 iš 56 ASPĮ teikiančių VRSAR paslaugas

VĮ Registrų centro duomenys, 2024

GYDYTOJO SOCIALINIO PEDIATRO FUNKCIJOS

- AMBULATORINĖS KONSULTACIJOS VAIKAMS, KURIEMS PROFILAKTINIO PATIKRINIMO METU NUSTATYTA RAIDOS SUTRIKIMO RIZIKA;
- VRSAR DIENOS STACIONARO PASLAUGOS:
 - pacientų gydomų dienos stacionare kuravimas ;
 - raidos, miego, maitinimo, elgesio sutrikimų diagnostika;
 - individualus ir grupinis tėvų mokymas;
 - VRSAR specialistų komandos koordinavimas;
 - Tarpinstitucinis bendradarbiavimas su regiono, universiteto centrais, švietimo ir socialinės sistemos įstaigomis.
- GYDYTOJO-SOCIALINIO PEDIATRO ILGALAIKIO STEBĖJIMO PASLAUGOS;
- VRSAR KOMANDOS KONSULTACIJOS TĖSTINIAMS AR DST PACIENTAMS;

2. GYDYTOJO SOCIALINIO PEDIATRO PASLAUGŲ PRIEINAMUMO GERINIMAS

SIŪLYMAI:

- Visos ASPĮ, teikiančios VRSAR paslaugas, privalo teikti talonus registracijos gydytojo socialinio pediatro konsultacijoms IPR sistemai.
- Rekomenduotina gydytojo socialinio pediatro konsultacijoms skirti ne mažiau 0,25 et. gydytojo socialinio pediatro darbo krūvio;
- Regioninių centrų savivaldybėse organizuoti pasitarimus dėl gydytojų socialinių pediatrių konsultacijų ir VRSAR paslaugų teikimo organizavimo, siekiant geresnio pacientų srautų valdymo.

3. VRSAR dienos stacionaro paslaugų teikimo rodikliai

- VRSAR dienos stacionaro paslaugas turi gauti 10-15 % savivaldybėje priregistruotų vaikų iki 7 metų amžiaus;
- VRSAR dienos stacionaro paslaugas pacientai turi gauti kuo arčiau gyvenamosios vietos;
- VRSAR dienos stacionaro paslaugos turėtų būti pradėtos teikti ne vėliau kaip per 60 dienų nuo gyd. socialinio pediatro konsultacijos (LR Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas). Laukimo eilių oficiali statistika gera, bet neaišku kiek pacientai laukia gyd. soc.pediatro konsultacijos.
- Nuo 2024-04-01 Teikiant ambulatorines VRSAR paslaugas kiekvieno specialistų komandos nario darbo krūvis per mėnesį turi būti ne mažesnis kaip 0,5 etato (gali būti įdarbinami keli darbuotojai).

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. 728 „[Dėl Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios rehabilitacijos paslaugų teikimo ir jų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo](#)“.

- 1,0 et. krūviu dirbanti 6 specialistų (gydytojas, med. psichologas, klinikinis logopedas, kineziterapeutas, ergoterapeutas, socialinis darbuotojas) komanda per metus turėtų suteikti ~5000 VRSAR dienos stacionaro paslaugų (lovadienių) (150 darbo val. x 6 specialistai x 11 mėn. / 2 val. procedūrų).

VRSAR dienos stacionaro paslaugų prieinamumo gerinimas

SIŪLYMAI:

- Didinti VRSAR dienos stacionaro paslaugų apimtį Vilniaus regiono savivaldybėse;
- Užtikrinti, kad visose VRSAR dienos stacionaro paslaugas teikiančiose įstaigose visi komandos specialistai turėtų bent 0,5 et. krūvį ir laiką skirtą komandos bendradarbiavimui;
- Savivaldybėse, kuriose nėra teikiamos VRSAR paslaugos organizuoti pavežėjimą į artimiausias savivaldybes.

Dėkojame už bendradarbiavimą!

